

ОСОБЛИВОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ФРАНЦІЇ

Актуальність цієї статті зумовлена тим, що становлення й розвиток вищої освіти у сфері туризму у Франції пройшли цілий ряд етапів, які ще належить подолати туристичній освіті в Україні. Тому аналіз позитивних і негативних моментів у технології його організації може полегшити наше завдання в створенні гнучкої й конкурентоспроможної системи вищої туристської освіти в нашій країні.

Мета статті – проаналізувати структуру та зміст системи вищої освіти у сфері туризму у Франції.

У цій сфері справа ускладнюється тим, що вища освіта у сфері туризму конкурує з класичною освітою з управління, економіки та маркетингу. Однак міністерства спорту, туризму, сільського господарства і транспорту об'єднують свої зусилля у справі реформування освіти у сфері туризму.

Таким чином, необхідно починати з оцінювання справжніх потреб у професіях у таких сферах: а) професії виконавського рівня; б) професії туризму; в) професії, пов'язані з функціями стратегічного менеджменту. Мова йде про те, щоб прагнути до кращої адекватності потреб ринку туристських професій освіти, специфічності територій туристської освіти. Освіта повинна бути активізована за допомогою спеціальних перебудовних інструментів. Тому треба провести, насамперед, необхідну реконструкцію системи освіти: децентралізацію, реформу закону про професійну підготовку, появу нових професій і координацію європейських дипломів.

Децентралізація змушує переосмислювати партнерські відносини між державою й регіонами в питанні про технологічну та професійну освіту. Поряд з необхідністю збереження компетенції держави в деяких сферах діяльності необхідно розширити в деяких випадках компетенцію регіонів.

Це означає здійснення нових партнерських відносин між державою й регіонами. При аналізі реформи закону про професійну підготовку, за словами міністра економіки Ф. Міра, мова йде про всі професії: “Для того, щоб мати кваліфікований персонал, необхідно терміново реформувати нашу систему професійної підготовки”. Туризм також входить до сфери реформування цього закону.

Новий закон про професійну підготовку повинен надати можливість усім найманим робітникам сфери туризму здобути спеціальну туристську освіту для того, щоб поліпшити якість туристичних послуг, підвищити рівень кваліфікації та компетенції для відповідності очікуванням усе більш вимогливих клієнтів.

Поява нових професій передбачає довгостроковий розвиток. Саме нові професії, засновані на мультиактивності та мультикомпетенції, з'являються останніми роками на світовому ринку праці. Освіта повинна вчасно відреагувати на їх появу.

Координація європейських дипломів зумовлює необхідність координації всіх дипломів про вищу освіту. Цей вимушений захід продиктований вимогами сучасного європейського розвитку всіх економічних, політичних і соціальних структур [1]. Сучасна туристська освіта передбачає формування сильної особистості з глибокими знаннями іноземних мов, високим рівнем професійної компетенції, широким кругозором. Фахівці цієї сфери повинні добре розбиратися в технічних деталях своєї професії, міжнародному становищі, стратегіях прийому та управління, економіці туризму (статистика, транспорт, типи притулку).

Усе це повинно бути переосмислене через посилення партнерства між Державним секретаріатом з туризму, Народною освітою та іншими органами в рамках великих освітніх ініціатив, що стосуються наділення правами навчальних закладів. Щоб туризм досяг статусу повноправної дисципліни в системі сучасної освіти повною мірою, необхідно також розвивати наукові дослідження, економічне й стратегічне стимулювання цієї сфери, сприяти здійсненню політики новаторської освіти. Освіта в туризмі відрізняється великою різноманітністю професій, кваліфікаційних рівнів і дипломів. Таким чином, можемо уявити чотири рівні вимог до реорганізації туристської освіти:

- структура й зміст туристської освіти повинні дозволити дати студентам таку освіту, яка буде відповідати міжнародному рівню;
- ця система повинна бути достатньо гнучкою, щоб постійно змінюватися і пристосовуватися до нових потреб туристичного ринку;
- повинна існувати постійна можливість підвищення кваліфікації та перепідготовки як на національному, так і на місцевому рівні;
- необхідно встановити міцний зв'язок з усіма секторами, які супроводжують туристичну діяльність [2].

Аналіз різних секторів, зацікавлених у такій освіті, дає можливість зробити такі висновки. Фахівці у сфері готельного господарства готуються дуже слабо у ВНЗ, і їх підготовка зазнає серйозної критики з боку підприємців. Постійна еволюція туристичної діяльності, її інтернаціоналізація, вносять нові елементи в підготовку фахівців для цієї галузі. Модернізація економіки у сфері туризму повною мірою повинна привести до створення моделі фахівця нової генерації, переорієнтації базового ноу-хау, розвитку компетенції в приватних або громадських структурах, доступу до навчальних закладів для всіх.

Фахівці туристичних фірм не мають необхідної кваліфікації для роботи на туристичному ринку в сучасних умовах. Сьогодні фахівцям цього сектора туризму ставиться в провину недостатнє зання нових технологій, тоді як більше ніж 50% угод електронної торгівлі стосується закупівлі туристичних продуктів.

В організації туристичної освіти важливу роль відіграє Державний секретаріат з туризму, який вживає технічних заходів і регулює нормативно-правову базу туристичної освіти. Його роль полягає в тому, щоб підт-

римувати спеціалізовані школи й національні дипломи в рамках політики міжнародного визнання. Він має сприяти створенню національної карти установ, відповідальних за первинну та безперервну освіту, а також зв'язки з регіонами. У рамках децентралізації ця установа вирішує питання про передачу компетенції регіонам і відіграє фундаментальну роль у визначенні, використанні й фінансуванні освіти. Вона є сполучною ланкою між державою та регіонами; дає змогу розвивати зв'язки між національною туристичною політикою.

Основні напрями пропозицій, які прагнуть поліпшити освіту при підготовці фахівців для сфери туризму:

- здійснювати великий зв'язок з усіма аспектами туристичної діяльності;

- ідентифікувати більш точно професії у сфері туризму;
- підвищити рівень підготовки й поліпшити якість освіти;
- переосмислити якісну структуру професій;
- дати переоцінку змісту освіти;
- поліпшити баланс між теорією та практикою;
- посилити професійну підготовку викладачів;
- посилити рівень залучення фахівців до навчання у сфері туризму;
- постійно вирішувати питання про працевлаштування випускників

ВНЗ;

- пов'язати поліпшення якості з підвищенням компетенції;
- збільшити гнучкість структури навчальних закладів для здійснення безперервної освіти;
- враховувати специфічність кожної туристичної зони [1].

Наше наукове дослідження констатує той факт, що освіта у сфері туризму стосується всіх верств населення, усіх смаків, усіх напрямів і відрізняється великою різноманітністю державних або приватних компаній, на всіх рівнях, у початковій і безперервній освіті.

Освітні цілі в усіх секторах туризму такі:

- посилити імідж кожної професії у сфері туризму;
- сприяти підвищенню кваліфікації працівників сфери туризму;
- збільшити їх ефективність;
- забезпечити більш цікаві перспективи кар'єри;
- поліпшити якість туристичної пропозиції;
- приділяти більше уваги навчанню іноземних мов [3].

Освіту в готельній справі надають численні приватні та державні структури. Вони готують, насамперед, фахівців з низькою кваліфікацією для сфер у середині готельного бізнесу. У них викладають різні предмети прикладного характеру. Особливу увагу приділяють математиці й французькій мові, випускники отримують “сертифікат професійної придатності” (далі – СПП). Після цих дипломів можливе підвищення кваліфікації на більш високому рівні, що дає можливість отримати диплом бакалавра про вищу спеціалізовану освіту. У системі туристичної освіти Франції розріз-

няють два види дипломи: диплом розвитку та диплом технології готельної справи.

Програми й навчальні курси цих двох ступенів бакалаврату пропонують більш поглиблену освіту, прагнучи підготувати конкурентоспроможних фахівців на ринку праці. Вони функціонують на основі такого принципу: теоретичне та практичне навчання зі стажуванням на підприємстві. Вексель – це диплом про вищу освіту у сфері готельної справи, який відповідає сучасним вимогам ринку праці. Студентам із цього напряму даються фундаментальні знання, прищеплюється висока культура праці, даються міцні теоретичні знання професії, однак і тут необхідно розширити спектр теоретичних дисциплін та збільшити тривалість практики на підприємстві.

Теоретична й практична підготовка фахівців настільки висока, що вони можуть займати керівні посади на підприємствах готельної галузі й конкурувати з випускниками шкіл готельної справи.

Наступний рівень професійної підготовки фахівців сфери туризму – це школи готельної справи, де навчання триває від 6 місяців до 3 років. Випускники цих навчальних закладів можуть відкрити свої власні підприємства. Багато шкіл дуже знамениті не тільки у Франції, а й у всьому світі. Поряд із загальнонавчальними навчальними установами існує безліч приватних спеціалізованих шкіл, навчання в яких триває від 4 місяців до 2 років.

Вищий рівень цієї ієрархії становлять університети, кількість яких зростає в геометричній прогресії з кожним роком. Університетські дипломи об'єднуються навколо традиційно визнаних дисциплін: управління, економіка, право, географія. Поки що лише деякі університети звернули свої погляди на туризм. Однак реформа освіти у Франції, яка надає більше самостійності у виборі своїх напрямів в освіті, дозволить університетам більше уваги приділяти цій багатоплановій сфері.

Багато педагогів і вчених пропонують створити справжню “науку про туризм”, а не розмивати її між традиційними дисциплінами. Ця багатопредметна сфера повинна затвердити свою здатність виробляти поля чистого вивчення й визначати операційні поняття. Вища туристична освіта повинна посісти гідне місце в системі вищої освіти Франції, як це було зроблено у Великобританії, Німеччині, Іспанії та Італії. Загальний зміст і цілі освіти включають у себе кілька рівнів:

1. *Базовий рівень* кваліфікованих службовців здобувається або в професійному, державному чи приватному ліцеї, або в Центрі підготовки студентів (Американська федерація споживачів). Ця кваліфікація перекладається дипломами (МТС, СПП), отриманими в результаті освіти, яка включає в себе загальну й технічну освіту, стажування на підприємстві.

2. *Середній рівень* – це технічні фахівці з дипломом (МТС), яких готують професійні ліцеї за два роки, з періодами стажувань на підприємстві.

3. *Вищий рівень* – інженери, з найвищим посвідченням техніка.

4. *Університетський рівень, рівень керівного складу.* Вони отримують диплом про вищу спеціальну освіту або диплом магістра. Зростання навчальних закладів туристичного профілю в системі вищої освіти пояснюється розвитком туризму, починаючи з 1980-х рр., і його різноманітністю [2].

На базовому рівні більше уваги приділяється практичній стороні підготовки. Чим вищий рівень, тим більшу роль відіграє теоретична підготовка й такі загальні дисципліни, як: економіка, культура, маркетинг, менеджмент та іноземні мови.

Всі навчальні заклади у сфері туризму пропонують такі види професійної підготовки фахівців:

- початкова освіта;
- професійна підготовка;
- поєднання різних форм освіти (стаціонарна, вечірня, заочна, дистанційна, діалогова);
- безперервна освіта;
- вища освіта (в урядових документах останніх років пропонується ряд заходів щодо активізації діяльності у сфері туристичної освіти).

1. У сфері децентралізації: децентралізувати професійну підготовку розширюючи в деяких випадках компетенцію регіонів для того, щоб:

- виявити специфічність території;
- дозволити кращу адекватність між освітою і потребами на місцевому ринку;
- заохочувати професійну підготовку в національному та місцевому плані, для того, щоб краще передбачати потреби в питаннях кваліфікації;
- розширювати компетенцію регіонів у сфері професійної підготовки;
- створювати схеми розвитку туристичної освіти в перспективному баченні (нові потреби, нові професії, підвищення компетенції).

2. У сфері педагогіки:

- реорганізувати навчання з метою створення повноцінної туристичної освіти;
- підвищувати кваліфікаційний рівень викладачів (створення курсу на заміщення посади викладача в навчальному закладі туристичного профілю);
- розвивати навчання іноземних мов;
- поглиблювати вивчення предметів, пов'язаних з економікою туризму (статистика, транспорт);
- узагальнювати організацію технології навчального процесу згідно з таким принципом: загальна частина + модулі, пов'язані зі специфічністю тієї чи іншої сфери діяльності або тієї чи іншої території.

3. У сфері вищої освіти:

- створити точний реєстр професій у сфері туризму, яких навчають у ВНЗ;

- узгоджувати підготовку у ВНЗ зі змістом та методами професійної підготовки для отримання європейських дипломів, які передбачають три рівні: три роки (ліцензія), п'ять років (магістр), вісім років (докторський ступінь);

- починаючи з другого року навчання в магістратурі, пропонувати професійну підготовку в поєднанні з науковою діяльністю;

- сприяти наступності навчання в ліцеях та університетах.

4. У сфері нових професій:

- визначити зони компетенції різних міністерств;

- виробити надійну номенклатуру нових професій;

- здійснювати план навчання новим технологіям.

5. У сфері стимулювання:

- оцінювати професії туризму через національну компанію стимулювання.

6. У сфері наукових досліджень та економічного сприяння:

- створення Національного інституту туризму, призначеного для дослідження та спостереження за туристичною діяльністю з ефективним економічним і стратегічним стимулюванням в експертних цілях для того, щоб будувати схеми розвитку навчальних закладів у перспективі;

- сприяти експорту французького ноу-хау;

- сприяти діяльності університетів у міжнародному співробітництві та приймати більше іноземних студентів;

7. Заходи сприяння професійній освіті за межами Франції:

- підвищувати рівень початкової та професійної освіти;

- підвищувати кваліфікаційний рівень студентів;

- розвивати туристичну освіту з урахуванням специфічності територій для того, щоб відповідати на нові потреби в клієнтурі;

- готувати місцеві кадри;

- шляхом підвищення кваліфікації та професійної підготовки працівників створювати нову туристичну пропозицію з урахуванням регіональних особливостей. Відкривати нові навчальні установи з навчання іноземних мов; сприяти збільшенню обмінів, поліпшенню партнерських відносин [2].

Таким чином, у цілому можна говорити про своєрідну систему туристичної освіти у Франції, яка має свої відмінності від загальноєвропейської. Ця своєрідність полягає в чергуванні теорії, загальної підготовки, практики та стажування на підприємстві. Вона відрізняється від системи професійної підготовки у Великобританії й Німеччини.

Висновки. Отже, незважаючи на те, що існує цілісна система туристичної освіти у Франції, починаючи з ліцеїв і закінчуючи університетами, проте немає повної номенклатури професій і стандартів у сфері туризму. Деякою мірою можна говорити навіть про анархію у сфері освіти в туризмі. Не існує також загальної схеми відповідності потреб у фахівцях і масштабу їх використання у професійному колі.

Література

1. Commissariat Général au Plan, Rapports des groupes de travail sur le tourisme ou les loisirs et le tourisme, au moment de l'élaboration des plans, La Documentation Française, Paris. – 2000. – 345 p.
2. Conseil national du tourisme, Feyte G., Grandjean D., L'aménagement touristique du territoire et la protection des zones sensibles. – 1991. – 123 p.
3. Ministère du Tourisme, Direction des industries touristiques, Statistiques du tourisme. – 2000. – 234 p.

ПЕРЕТЯГА Л.Є.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО ГОЛОСУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Професійний голос учителя відіграє важливу роль у його становленні як професіонала й майстра педагогічної праці. Учні отримують інформацію, перш за все, завдяки голосу вчителя, класного керівника. Як відомо, від постановки голосу, інтонації залежить якість сприйняття школярами навчальної інформації, правильне реагування ними на зауваження вчителя, своєчасне вирішення конфліктних ситуацій у педагогічному колективі. Тому в процесі підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів слід звертати увагу на формування їх культури професійного голосу.

У педагогічній літературі питання формування культури професійного голосу майбутніх учителів розглядаються опосередковано, зокрема в аспекті оволодіння ними основами педагогічної майстерності. Як відзначають дослідники проблеми формування педагогічної майстерності майбутніх учителів (В. Гриньова, І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос та ін.), постановка голосу є невід'ємним компонентом педагогічної техніки, а процес говоріння – мовленням. У процесі спілкування голосу також приділяється увага вчених і практиків [1; 4; 5; 6]. Проте, як на наш погляд, у професійній підготовці майбутніх учителів ще недостатньо використовується потенціал професійного голосу з метою формування їх професіоналізму й майстерності.

Мета статті – розкрити проблеми формування культури професійного голосу майбутніх учителів у процесі професійної підготовки.

Суть проблеми формування культури професійного голосу майбутніх учителів у процесі професійної підготовки полягає в тому, що в накопичених випускниками вищих педагогічних навчальних закладів знаннях і способах педагогічної діяльності бракує досвіду теоретичних і практичних дій використання голосового апарату як засобу підвищення якості професіоналізму й педагогічної майстерності.

На нашу думку, виявлена нами проблема має вирішуватися такими способами, як: розширення інформації про можливості професійного голо-